

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 23.

V Ljubljani, 1. decembra 1879.

Tečaj XIX.

Dobri sveti.

7. Slovenskim pisateljem.

„Solnce naj sije po vsem tvojem pismu“.
Gimn. progr. 1870.

Ko bi bil s pratikarjem v kakej zvezi, bi mu utegnil za novo leto novo uganjko nasvetovati tega le pomena: „Za kateri stan se jih naj več uči, pa primeroma najmenj izuči?“ Odgovor bi bil: „Za pisatelja!“ — Vse, vse, kar ima noge in možgane za v šolo, vse se uči kovati — sostavke: na mnogoštevilnih ljudskih šolah se že uče „spisja“; po različnih vadbicah in pripravnicah se vse povprek poskuša v spisovanju ponarejenih in (če bi se sem ter tje dalo) originalnih spisov; gimnazija in realka vsakega učenca vsako leto suče in ožema, da spisuje v domačem ali tujem jeziku naj različniše sostavke, in na vse zadnje, preden se vrata srednjih šol za njim zapró, mora še revež pokazati kar dozoreli sad svoje domišljije in pisateljske učenosti, da se potlej gospodje pri „zeleni“ mizi o njem sporazumo, kakšen okus prav za prav ima ta sad in po godnosti sadu sklepajo vrednost mladega drevesa. In po viših šolah zopet še višega spisovanja ni ne konca ne kraja!

Kdo bi se tedaj še čudil, da imamo toliko pisateljev! ali prav za prav, kdo bi nasproti ne stermel, da jih je pri tako dolgem in temeljitom učenju in mojstrovanju tako ubogo malo! — Videti je, da vsak ni zato; mnogi privozijo le do prvega klanca, do krajših pismic in pobotnic, ktere narejajo tako tako, naprej pa ne morejo speljati. Mnogi pa, vem, da bi bili dobri pisatelji, ko bi — hoteli. Pa ne ljubi se jim začeti, in če so že za začetek prezložni, kdo bi od njih pričakoval nadaljevanja in vsterpnosti? „Nichts über die Commodity!“ — Drugi tudi zato ne

pišejo, ker — saj pri nas — pisateljstvo ne nese vsakdanjega kruha, če delalec ni izredno priden, pa še takemu ne obeta pisarija nikakoršne „penzije!“ Slava, ki bi je utegnil ta ali oni pričakovati, je pa tudi jako negotova reč; nobena asekuranca bi je ne zavarovala visoko v tako spremenljivem vremenu. Kjer je toliko kritikov, za slavo ne ostaja prostora: kar eden hvali, družemu ni všeč; kar eden proglaši za izvirno in klasično, razvpijó drugi za ponarejeno ali ničesto i. t. d.

Tem večje hvale in hvaležnosti so vredni oni, ki se neustrašeno podajo na ternjevo pot in vkljub mnogoverstnim zopernostim stanovitno delujejo. Prej ali slej jim bode narod hvaležen, ako so prav in v pravem duhu pisali.

Ako so prav in v pravem duhu pisali, to je pogoj koristnosti, — *conditio sine qua non*. In če sem že zadnjič svetoval toliko previdnost in zbirčnost onim, ki le beró in brati dajó, moram še veliko resnobniše zahtevati prav izvoljene natanjčnosti in vestne skerblijivosti od onih, ki drugim berilo pripravljajo — pišejo.

„Solnce naj sije po vsem tvojem pismu“ ta svèt si zapomni vsak, kdorkoli čutiš v svojih persih pogum in poklic pisateljski!

Kakor krasna dobrava v spomladanskem cvetji in zelenji, ko jo z jasnega neba obseva majnikovo solnce; tako prikupljiva, skerbno vravnana, zdravemu očesu mila naj bode že zunanja oblika tvojih spisov.

Ob nekem času so bili začeli nekteri slovenski pisatelji svoje misli zavijati v mnogoverstne nenavadne oblike in jih skrivati za plotove in seči čudno nakopičenih fraz. Brenceljnov „Krišpinovič“ se jih je lotil z nekakšno homeopatijo; Bog mu daj srečo (če je tudi včasih daja nekoliko preveč za navadni želodec!). I kaj bi se tudi spakovali, saj imamo tako lepe izgledе elegantne slovenske pisave, ki je vsakemu lahko umevna in jasna.

Pravijo, da je znamenje neke posebne popolnosti, če se kak spis dvakrat prebere zaradi njegove važnosti in lepote; a kadar si primoran taisto reč še enkrat začeti zato, ker je v prvič nisi umel, tega gotovo ne boš storil z radostjo, marveč z neko jezo, — ali pa boš vse skup — proč zadegal.

Tedaj solnce, solnce naj sije po vsem tvojem spisu. Nikar naj mu ne dela sence gošča težko umljivih oblik in stavkov, in megla neredno raznesenih misli naj ga ne omračuje: vse naj bo logično razverstenó; naravno lahkotno in prijetno, naj izhaja drugo iz drugega. Sila v slogu ni mila, še menj prisiljenost. Le če kdo kaj spiše samo za velike učenjake, naj takrat postavi, če hoče, svojo stvar na visoke koturne ter obleče v gubasto in gosto nabrano haljino, ker takim bojé dobro dé v senci, kakor nam priča mnogo preučenih in zato skor nerazumljivih nemških knjig i. dr.

Da bo pa tvoj sostavek res ves v solnčnem svitu, ni še zadosti lepa oblika, gladka beseda; poglobitna reč so misli, jedernati zaderžaj! Najpred mora imeti pisatelj misli, potlej naj gleda, kako jih bo naj krajše pa naj umevniše razodeval družim: „črevelj po nogi“, ne narobe!

Tu pa se mnogi zelo motijo, ker menijo, da morajo vse zapisati, kar jim prihaja na misel! Misli so večkrat zelo nagajive, čudne, grozovite; bolj škodljive utegnejo biti, nego divja zver, če se ob pravem času ne odstranijo, ali če se celo zapisane med svet razpošiljajo.

Tvoja še večja skerb tedaj bodi, da bode v tvojih možganih in tvojem sercu vedno jasno solnce sijalo: da ti bodo misli vedno čiste, jasne in blagovite. Dobro jedro v gerdi luščini utegne še kaj koristiti; a strupeno jedro je tem škodljivše, v čem lepšo lupino je zavito. Pisateljstvo ni igrača, je umetnost. Kakor vsaka umetnost, ima zlasti ono nalogo, človeštvo blažiti. Občinstvo razveseljevati, kratkočasiti, bodi pisatelju postranska skerb, ktera naj mu le pomaga doseči prvo sverho: korist in blaženje. Kdor piše le zato in tako, da bi povedal radovednemu ljudstvu kaj novega, pikantnega (po njegovih mislih), še neslišanega, pa se noče ogibati tistih mračnih nižav in temnih tokav, ki jih solnce nikdar ne obsije: naj bo raje kaj družega, ne pisatelj.

O koliko bi se dalo o tem govoriti! Pa opozoriti hočemo le na eno važno pomanjkljivost. Ravno razloženi opomin: „Solnce naj sije po vsem tvojem spisu“ me živo spominja še neke bolj vzvišene pripodobe, v kateri se Solnce imenuje Jezus Kristus. In ravno tega Solnca večne resnice, Solnca nebeške blagosti in čednosti tako zelo pogrešamo v modernih spisih: kerščanskega duha manjka, katoliške gorkote ni spregledati!

Mnogi, ki nam zdaj pišejo, zlasti lepoznanci, so se učili pri tako zvanih novejših „klasikih“ nemških ali tudi drugih; le ti pa so posneli stare latinske in gerške pogane. Zato so njih spisi vsi prepreženi z ivjem paganske merzlotte, solnce katoliške lepote in dobrodejne gorkote skor nikoli ne posije vmes. In kaj ti pomaga takov spis? ali si prebravšiga kaj boljši? Vesel bodi, če nisi slabši.

Torej to je moj svēt: kerščansko-katoliški duh naj veje po vsih spisih.

S tem pa nikakor nočem reči, da naj pisatelji začnejo pridige pisati, „moralizovati“. O ne, marveč dobri blažilni duh naj se tako položi v povesti, pesmi, razprave i. t. d., da ga ne bodemo z očmi brali, pač v sercu čutili. Saj ravno to je umetnost: bralcu serce boljšati; strasti v njem zatirati, dobro stran pa poživljati in uterjevati. Strasti buditi, to je lahko, to zna vsak lopov; za prazne burke se tudi kmali dobi kak širokoustnež.

Svetoval sem pa to v pedagogičkem listu zato, ker želim, naj bi

zlasti po spisih mladini namenjenih vedno sijalo solnce, ki daje luč in gorkoto — tem nežnim rastlikam človeškega stebela. Velja naj pa za vse, ker Slovencev je premalo, da bi delili slovstvo v katoliško in nekakoliško, kakor so začeli pri nemcih, lahih, francozih i. t. d. Mi smo res nekakšno primorani dušno hrano zajemati vsi iz ene sklede: gostje smo pa vsi katoliški, toraj naj se nam daje hrana slastna in tečna! *Stric.*

Postava

dné 9. marca 1879.

(Konec.)

II. oddelek.

§. 22. Postaviti število učiteljskih služb na vsakej šoli, kakor tudi določiti, na katerih izmed njih se imajo nastaviti podučitelji, ima pravico deželni šolski svet, oziraje se na predpis §§. 11 in 13 postave za ljudske šole od 14. maja 1869, drž. zak. št. 62.

Z ozirom na službene vrste (kategorije), določene za posamezne učiteljske službe, določuje deželni šolski svet dogovorivši se z okrajnim šolskim svetom, zastran uporabljevanja ženskih učiteljskih moči v štirih nižjih razredih deških ali mešanih ljudskih šol.

§. 23. Vsako izpraznjeno službo na javnej ljudski šoli naznani krajni šolski svet precej okrajnemu šolskemu svetu, kateri ima precej skrbeti za začasno (provizorično) oskrbovanje.

Ako v ta namen niso pripravljene učiteljske moči na ponudbe, mora prazno učiteljsko službo na enorazrednih šolah pomočno oskrbovati kaka učiteljska moč na večrazredni šoli, na večrazrednih šolah pa jo morajo oskrbovati drugi učitelji taiste šole.

Učitelji morajo pokorni biti vsacemu takemu ukazu okrajnega šolskega sveta.

§. 24. Stalno (definitivno) se učiteljske službe podelijo po javnem konkurzu.

V ta namen ima okrajni šolski svet vsako izpraznjeno učiteljsko službo razpisati v uradnem deželnem listu in v enem ali več drugih, zlasti strokovnih javnih listih, kakor okrajna šolska oblast po svojem previdenji to določi, in zraven naznaniti za to službo določeno službeno vrsto (kategorijo) in povedati njeno letno plačo.

Zastran teh vrst je za razpis konkurza praviloma merodavna določba narejena od deželnega šolskega sveta. (§. 22.)

Izjeme se dovolijo za vsak primerljaj posebej od deželnega šolskega sveta.

§. 25. Čas za vložbo prošenj se ima praviloma določiti na en mesec, računši od dneva, ko se je naznanilo razglasilo v uradnem deželnem listu.

V nujnih slučajih se vendar ta čas sme prikrajšati na 14 dni.

Prošnje se izročé dotičnemu okrajnemu šolskemu svetu, in sicer jih izročé tisti učitelji, ki še niso v službi, neposrednje, tisti pa, ki so uže v službi, po predstavljenem okrajnem šolskem svetu, kateri ima dostavljati svoje menenje.

§. 26. Šolska občina vpliva na podelitev učiteljskih služb po krajnem šolskem svetu, dežela pa po zastopnikih deželnega odbora v deželnem šolskem svetu.

§. 27. Okrajni šolski svet, ki je službo razpisal, nabira dohajajoče prošnje in spise, kedar je potekel konkurzni čas, zapisnik (tabelo) prosilcev, v katerega se imajo vpisati vsi prosilci in uvrstiti po svoji vrednosti in sposobnosti za službo, ki se ima podeliti.

Zapisnik prosilcev mora obsegati naslednje predelke (rubrike):

- a) prosilčevo ime, starost in njegov rojstni kraj;
- b) sposobnost za učiteljstvo, jezik in druge vednosti;
- c) njegovo dosedanje službovanje;
- d) menenje predpostavljenega okrajnega šolskega sveta.

To menenje ima obsegati prosilčeve zmožnosti, njegovo prizadevnost in obnašanje v službi in zvnaj službe.

§. 28. Zapisnik (tabelo) prosilcev ima okrajni šolski svet naznaniti krajnemu šolskemu svetu dotične šole s tem pozivom, da naj on nasvet stavlja o podelitvi službe; ta nasvet mora, ako je zadosti prosilcev, obseči najmanj tri prosilce, in da naj dalje morebitne ugovore zoper nastavljenje ostalih prosilcev v 8 dneh na znanje dá.

Po preteku tega obroka mora okrajni šolski svet predložiti deželnemu šolskemu svetu zapisnik prosilcev z vsemi prošnjami in njih prilogami vred ter mora izreči svoje menenje o ugovorih krajnega šolskega sveta.

§. 29. Učitelje imenuje deželni šolski svet, ki pri tem ni vezan ne na vrsto, v katerej so prosilci zapisani v zapisniku (tabeli), ne na nasvet krajnega šolskega sveta, ne na njegove ugovore proti posameznim prosilcem. Uzroki, zakaj se je prezrl nasvet ali ugovori, imajo se naznaniti krajnemu šolskemu svetu.

§. 30. Pri imenovanji učiteljev na patronatnih šolah ima patron pravico, učitelja imenovati, deželni šolski svet pa ga potrditi.

V ta namen izroči okrajni šolski svet zapisnik prosilcev z vsemi prošnjami in prilogami in z ugovori krajnega šolskega sveta, če jih je kaj, patronu, ki ima prosilca, ki se njemu najsposobniši zdi, izbrati in ga, priloživši vsa pisma (akte), v 14 dneh imenovati deželnemu šolskemu svetu, če ne, izgubi v dotičnem slučaju svoje pravo imenovanja učitelja.

Deželni šolski svet more le iz uzrokov, ki so navedeni v §. 50, alinea 4, postave za ljudske šole od 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, prezreti imenovanje in v tem slučaju sam imenuje učitelja, če tudi ni v tej zadevi nič zaslíšal patrona.

§. 31. Imenovani učitelj začne uživati službeno plačo s prvim dnevom tistega meseca, ki sledi nastopu njemu podeljene službe.

Predno se imenovani učitelj vpelje v šolsko službo, kar mora storiti prvomestnik krajnega šolskega sveta, ima pred okrajnim šolskim svetom odložiti predpisano prisego za službo.

Ako je bil imenovani uže v službi, mora na novo priseči le tedaj, če je dosegel novo službeno vrsto (katégorijo).

§. 32. Ako se za učiteljsko službo ne oglasi nobeden prosilec, ali če za-njo nobenega prosilca ne izpoznajo za sposobnega, zaukaže deželni šolski svet okrajnemu šolskemu svetu, da začasno (provizorično) podeli dotično učiteljsko službo.

§. 33. Če je stalno (definitivno) imenovan nadučitelj (nadučiteljica), učitelj (učiteljica) ali podučitelj (podučiteljica), ki ima spričevalo učiteljske pripravnosti, ima pravico do plače, ki je odločena za učiteljsko službo, kakor tudi do doklad od službenih let, potem do postavnih pokojninskih in oskrbovalskih užtkov.

Stalno (definitivno) postavljene učitelje more prestaviti deželni šolski svet na kako drugo šolo le vsled njih lastne želje, iz važnega službenega obzira ali vsled disciplinarne razsodbe. Iz službenega obzira se učitelj ne sme prestaviti v učiteljsko službo z manjšo letno plačo.

§. 34. Vsled lastne želje se učitelj prestavi, če ali po redu za drugo službo prosi ali če menja za službo. Službo zamenjati dovoli po zaslišanji dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov deželni šolski svet.

§. 35. Kodarkoli se učitelj (učiteljica) prestavi, če ni nič zakrivil in tudi ne prosil, kakor tudi vselej, če se rabi za pomoč, ima učitelj (učiteljica) pravico, da se odškoduje za dokazane gotove stroške, katere je imel pri svojem potovanji in preselevanji, iz normalnega šolskega zaloga (fonda).

§. 36. Predstoječa določila veljajo tudi za imenovanje učiteljev na samostojnih in za zgornje tri razrede, na osemrazrednih meščanskih šolah.

Vendar se zapisnik (tabela) prosilcev ne sporoča krajnemu šolskemu svetu, ter ta tudi nima sodelovati.

Pri razpisu službe se ima naznaniti plača zadnjega lastnika učiteljske službe, kakor tudi omeniti mogoče pomikanje, ter za ta slučaj pripadajoča plača.

Ako je bil imenovanec uže poprej v službi na kakej meščanski šoli v deželi, začne uživati svojo novo plačo s prvim dnevom tistega meseca, ki pride za njegovim imenovanjem, drugače pa s prvim dnevom tistega meseca, ki pride za njegovim službenim nastopom.

Zravenski dohodki, ki so v zvezi sè službenim značajem ravnatelja, temu pripadajo vselej od prvega dneva onega meseca, ki pride po službenem nastopu. Imenovanca vpelje v njegovo službo okrajni šolski svet, ali pa po njegovi uredbi ravnatelj.

§. 37. Imenovanje učiteljev za nezapovedane (proste) učne predmete, kakor tudi imenovanje učiteljic za ženska ročna dela je le začasno in ne daje imenovancem nobene pravice do preskrbljenja in pokojnine. Imenuje jih na ljudskih šolah okrajni šolski svet, na samostojnih in v zgornjih treh razredih osemrazrednih meščanskih šol deželni šolski svet brez razpisa službe.

Pravico ustanavljati (sistemizovati) take učiteljske službe ima po nasvetu okrajnega šolskega sveta, oziroma občinskega zastopa glavnega mesta ljubljanskega, deželni šolski svet.

§. 38. Plače učiteljev na vseh javnih splošnih ljudskih šolah na Kranjskem, razun v glavnem mestu ljubljanskem, se razdeljujejo v štiri razrede:

a)	v učiteljske službe I. razreda s	600	gld.	plače ;
b)	" " " II. " "	500	" "	" "
c)	" " " III. " "	450	" "	" "
d)	" " " IV. " "	400	" "	" "

Podučitelji (podučiteljice) se imajo brez izjeme uvrstiti v IV. razred, nadučitelji (nadučiteljice) v I. in II. razred, učitelji (učiteljice) se morejo uvrstiti v vse štiri razrede.

§. 39. Število učiteljskih služeb I. razreda ima znašati 7 procentov, število učiteljskih služeb II., III. in IV. razreda za vsacega po 31 procentov vseh učiteljskih služeb.

Pod to omejitvijo ima deželni šolski svet učiteljske službe razvrstiti (klasifikovati), t. j. določiti razred plače za vse dosedanje učiteljske službe precej, za vse šole, ki se imajo pozneje urediti (sistemizovati), ob enem pri uredovanju (sistemizovanju).

Pri tem se mora posebno ozirati na odgovornost urada, ki je v zvezi z učiteljsko službo, na krajne razmere in na važnost šole.

§. 40. Za učitelje samostojnih in zgornjih treh razredov osemrazrednih meščanskih šol določi pri njih ustanovitvi deželni šolski svet plače za vsak primerljaj posebej, potem ko je dobil nasvet dotičnega okrajnega šolskega sveta, oziroma nasvet občinskega zastopa deželnega glavnega mesta Ljubljane.

§. 41. Vodji meščanske šole gre opravilne doklade 200 gld., ravnatelju štiri- in večrazredne javne ljudske šole opravilne doklade 100 gld., ravnatelju trirazredne ljudske šole opravilne doklade 75 gld., ravnatelju dvarazredne ljudske šole opravilne doklade 50 gld. na leto, katera se more prejemati v enakih obrokih s stanovitno letno plačo.

§. 42. Ako so pri učiteljski službi na kaki ljudski šoli uže zdaj višji dohodki, prejme sedajni lastnik večji znesek kot dopolnilno doklado.

§. 43. §§. 1 do sovšetega 37 te postave so veljavni po dnevu razglašenja te postave, druge točke (paragrafi) z začetkom novega šolskega leta, ki sledi po razglašenju. Vsled te postave postanejo vsa tej postavi nasprotujoča dosedanja določila neveljavna, posebno določila §§. 5, 6, 8, 15, točka 1, 22, 23, 34 in 35 postave od 25. februarija 1870, dež. zak. št. 11; §§. 34 in 35 postave od 29. aprila 1873, dež. zak. št. 21, in §§. 2, 4 do všetega 17, 32 in 36 postave od 29. aprila 1873, dež. zak. št. 22.

§. 44. Svojemu ministru za bogočastje in uk zaukazujem to postavo izpeljati.

V Budapešti, 9. marca 1879.

Franc Jožef l. r.

Stremayr l. r.

G.

Dr. Leon Vončina.

Rectus es tu et bonus, . . . sed
satrapis non places. I. Reg. 29, 6.

*

Cerkvi močna bil podpora,
Bil prijatelj res si blag;
Trdil si se brez odmora,
Tvoj spomin nam bode drag.

*

Rodil se je Vončina Leon Stanislav v Novem poleg Reke (Novii in Croatia) 7. aprila 1826; hodil je v šolo najprej domá, kjer je oče njegov bil za učitelja, potem v Kamniku; gimnazijo je hvalno do-

veršil v Novomestu, licejo in bogoslovje pa izverstno v Ljubljani, postal mašnik l. 1849, dohtar sv. pisma na Dunaju l. 1853, bogoslovni profesor cerkvene zgodovine in pravice v Ljubljani l. 1854, umerl 4. novembra 1874 (obiit pie in Domino) in bil pokopan pri sv. Krištofu, kjer ima koj poleg cerkve spodoben spominek s kratkim, toda primernim latinskim napisom.

Po roditeljih iz Kranjskega je po prvi svoji vzgoji ranjki Leon bil vendar Hrovat, potlej Nemeec, naposled Slovenec, vsegar pa — cerkvi močna podpora — iskren Latinec. — V smislu tedanjega šolstva se je mnogo vkvarjal z nemščino in l. 1849 je pisaril še bogoslovec v „Theologische Zeitschrift“ v Ljubljani na pr. o Judih, o Husu in Husovcih, o duhovskem neoženjenstvu in njegovih nasprotnikih (Pavlu Stoosu), o tvarinah, o katerih se je še pozneje kot profesor rad in v živo razgovarjal (Cf. Emanzipation der Juden Nr. 4. 5. Johann Huss, mit besonderer Rücksicht auf die modernen hussitischen Tendenzen Nr. 16. 17. Gelegenheitsgedanken bei der Ertheilung der heil. Priesterweihe po ps. 15, 5: „Dominus pars hæreditatis meæ“ — Nr. 32. 37.) itd. —

Na Dunaju je zvésto napredoval v bogoslovnih vedah, v Avgustineju imel nekte priserčne duhovne premišljevanja in krepke govore o katoliški cerkvi po pismih sv. Ciprijana; a deloval je tudi celó marljivo v spovednici, na prižnici, v kerščanskih družbah revnemu človestvu na blagor. — V Ljubljani je učil v šoli od leta do leta boljše; podučeval v dveh težkih pa znamenitih bogoslovnih tvarinah — čim dalje, tem iskrenejše — prihodnje duhovnike tako, da jim je postal nekako najbolj priserčen, kar gotovo v imenu vseh slušateljev očitno spoznava Resnicoljub t. j. Josip Resnik v žalostnici na grobu preljubljenega profesorja, kjer (gl. v Slovencu II. šte. 132) poje na pr.:

Žalosti serca topé se mladenčém tužnim slovenskim,
 Ker učenika ni več, kteri nam bistril je um.
 Oj preblagi učenik, lét dvajset in dve ste učili
 Bogoslovce živó, kaj je resnica, kaj laž.
 Za resnico plamtélo sercé in gorélo je Vaše,
 Vneto učili ste pot, ki do resnice peljá.

Páč res! Sam vnet je verlo v nemal bogoslovce za resnico in pravico, dostojno kazal na laži in krivice olikanega sveta, pojasnoval to rad v živih vzgledih (Cavour, Napoleon, Bismark, nasprot Herman Vikari, Diepenbrock, Wolf, Pij IX. itd.), ter vedno bolj in bolj učenje obračal na dejanje, na pravo cerkveno mišljenje in prsto katoliško življenje.

Po svojem božjem vzorniku je tudi ranjki Leon, povedati jo smem, jel najprej delovati in na to učiti. Deloval je marljivo na Dunaju, in v Ljubljani je koj l. 1855 vstanovil katoliško rokodelsko družbo, katero je vže naslednje leto obiskal njihov oče Adolf Kolping (r. 8. dec. 1813 v Koloniji, u. 4. dec. 1865), poznej nekterikrat Dunajske predsednik, sedanji škof Anton Gruša, s kterim sta celó prijateljsko si dopisovala. —

Kolikanj je dr. Vončina se trudil in žertvoval za rokodelsko družbo, ni, da bi pravil, pa se tudi dopovedati ne da. Podučeval je svoje družnike — rokodelske pomočnike in dečke ali učence — sam in po drugih raznih naukov, p. verstva, jezikov, zemlje- in narodopisja, zgodovine, računstva, risanja, petja; skerbil je, da se vzbuja in vterjuje med njimi vera in čednost, delavnost in pridnost, složnost in ljubezen, veselje in kratkočasje; pospeševal po lepih igrah in duhovnih vajah tudi v tem stanu vede in umetnije. Ljubil jih je po očetovski, ali — kakor časih najljubši otrok očetu čini najhujše bolí, tako so sim ter tje tudi ti družniki — raznih rokodelstev, narodnosti, dežel in držav, celo verstev — prizadevali mu mnogotere sitnosti in bridkosti (gl. Zg. Danic. 1871 št. 46); vendar je vzdrževal svojo družbo stanovitno do konca katoliško ter jej še pred smertjo poskerbel spretnega naslednika.

Učil je dr. Vončina v cerkvi in sicer v nunski, kjer je po želji ranjkega knezoškofa od l. 1855 do 1859 imel nemške kerščanske nauke, da bi v Ljubljani bivajoči Nemci ne bili brez duhovne hrane. Trudil se je verno, vendar bilo mu je slušateljev čedalje manj, da smo domači njegovi prijateljsko dražili dohtarja, da je v istini „Kirchenleerer!“ Ali tudi blagi naslednik njegov se je skoro prepričal, da v našem mestu Nemcev ni, kateri bi marali za znanstveno podučevanje v verskih katoliških resnicah. Nauki ti so nehali, in dozorélo je mnenje občno, da tukajšnjim Nemcem bi popolnoma zadostovala križanska (križevniška) ali nemška (nomen omen) cerkev, po drugih pa naj bi se v beli Ljubljani le po slovénski oznanovala beseda božja!

Kar je Vončina kot bogoslovec bil pričel, to je nadaljeval kot bogoslovni profesor; pisaril je po nemški pridno v „Laibach. Zeitung“ največ o svoji rokodelski družbi, o njenih napredkih in veselicah (božičnih, novoletnih, godovnih); poročal vanjo o znamenitih dogodbah na bogoslovnem ali cerkvenem polji, na pr. l. 1854 o škofu Frideriku Baragu, l. 1855 o nadškofu Andreju Gollmayru, l. 1858 o smerti nunske prednjice matere Jozefe Alojzije, l. 1859 o smerti knezoškofa Antona Alojzija, l. 1860 o slovesnem vходу knezoškofa Jerneja itd. — Prijatelj katoliškim družbam je naprošen od l. 1858, kedar je na gimnaziji v veronauku namestoval obolelega kateheta Antona Globočnika (r. 1826, u. 1858), deloval za „Bonifacius-Verein“; v stanovskih naukih dopisoval mu je verli P. Chiaro Vascotti; sam je časih kaj sporočil v „Archiv für Kirchenrecht“ (B. Moi. Innsbruck 1859—61) itd. —

V tedanje dobe germanskem duhu je ranjki Leon časih celó resno poprijemal narodne družnike rokodelske in tudi iskrene bogoslovce slovénске; naposled pa je sam spoznal, da se krivda godí Slovencem, in da se narodu slovenskemu pomagati mora navkviško v dejanji — z besedo in s pisanjem. Lotil se je forej tega svetega posla ter ostal mu

veren do zadnjega izdihljeja. Popolnoma poslovénil pa se je l. 1863 o tisučnici slovanski, kedar smo blagovéstnikoma slovanskima, ss. Cirilu in Metodu, napravili književno spomenico, in smo štirje duhovniki slovenski poromali celó na Velehrad in v zlato Prago! — Ne le med založniki, tudi med pisatelji omenjene spomenice „Zlati Vek“ sloví dr. L. Vončina, kajti priobčil je v njej zgodovinsko prevažni sostavek: „Razkolništvo izhodnje cerkve v svojem začetku, razvitku in današnjem stanju“ l. 1863 v 8° str. 74—144 v §§. 13 s pripravnim vodom, kjer pričenja razpravo na pr.:

„Kolikor krepkejšé se slovanski rod zlasti avstrijanskega cesarstva okoli častitega ravno tisučletno-keršanskega Velehrada giblje, kolikor glasnejše in slavniše po vesoljnem katoliško-slovanskem svetu odmeva slava apostoljskih bratov ss. Cirila in Metoda o tisučletnem veselo-hvaležnem spominu nju pervega prihoda med Slovane: toliko bridkejši žalost navdaja sercé slehernega svoji domovini kakor tudi sv. katoliški veri, katero sta ss. Ciril in Metod oznanovala, zvesto vdanega Slovana, ko se o tem slovesnem in splošnjem gibanju ozira na tiste kraje, od katerih je z zarjo dnevne svetlobe napočila tudi zarja večne resnice za vesoljni svet sploh in za Velehrad posebej, ter se razlila potem po zahodnjih ali večernih slovanskih krajih“ itd. —

Vgodno je bil sprejet tedaj „Zlati Vek“ in v znanstveni sodbi o njega sestavkih se o tem bere v Novic. 1863 str. 410 na pr.: „Z veseljem in občudovanjem nas je napolnil spis dr. Vončinov: „Razkolništvo izhodnje cerkve“. Znana nam je že davno njegova učenost, pa tako obširen predmet razložen na 35 straneh s historično zvestostjo v dostojnem jeziku popisati — temu treba nenavadnega dara, in mi pozdravljamo s srčnim veseljem novega odličnega pisatelja slovenskega.“

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

19.

Gerški basnik Ezop nam je zapustil basen, v kateri nam pripoveduje, da je našel mož po zimi zmerznjeno kačo, jo pobral, ter grel toliko časa, da se je otajala in oživela. A kaj je storila potem kača? Morda se mu je zahvalila prav lepo? — Oj ne, kdo bi pričakoval kaj tacega od nje? Ni se mu zahvalila, ampak pičila ga, je. In nauk te basni je ta-le: „Nehvaležnost je plača sveta“.

Kdo bi pač pričakoval od kače kaj družega! Kača je brezumna stvar. Kaj je ona vedela, da jo je ta mož rešil pogina. Kdo bi ji zameril, da je učinila kaj tacega! A zdaj pogledjmo človeka, ki ima um in pamet, pogledjmo človeka, ki je podoba božja; — in ta podoba božja je nehvaležna. Ezop bi bil v tej basni ravno tako namestu kače lahko opisal človeka. Kača ni mogla ravnati drugače; a človek ravna lahko.

Nehvaležnost je plača sveta. In ravno ta gerdi pregovor ima dan danes toliko veljave, oberniti se da na toliko ljudi, na toliko slučajev. Kdor deluje na to, da bi mu bili drugi hvaležni, kdor izkazuje dobrote, kdor nasituje lačne in napaja ženje za to, da bi mu bili ti hvaležni, — ta ni na pravem potu.

Danes potegneš koga iz vode, a jutri te pahne sam v njo. — Nehvaležnost je plača sveta.

Poglejmo v zgodovino, pogledjmo one orjake učenosti in umetnosti. Še ko so živeli, so izdali svoja neumerljiva dela. Ali jih je cenil svet? Ali je podpiral kdo one pisatelje in umetnike? Da so se mogli preživeti, jim je bilo treba delati, se truditi in potiti ves dan, in po noči pri slabo berleči lešerbi, ali celo pri luninem svitu so pisali svoja neumerljiva dela, ktera dan danes občudujemo. Ali ko bi vedeli, koliko skerbi, koliko žalosti je navdajalo pesnika ali pisatelja pri spisovanji teh del, morali bi se zjokati. Ali na to ne gledamo. Mi se radujemo pri branji teh del, ali pesnik se je morda jokal.

Pač po smerti jih slavimo, stavljamo jim visoke monumente, osvitljamo jih z bakljami. Kako veseli bi bili ti možje, ako bi jim bila dala pri življenji kaka usmiljena duša par krajcarjev za zemljo, ali vsaj par kapljic olja za lešerbo, da bi jim ne bilo treba napenjati si tako svojih oči.

Kaj ve pesnik po smerti o monumentih, o velikanskih bakljadah! Njegov monument so njegova dela, terša kot železo, iz ktereга jih vlivate. Pomagajte raje mladim močem s tem denarjem, da se jim ne bode treba toliko truditi za svoj obstanek, za kosec kruha, kateri morajo dostikrat vžiti oblitega s solzami.

Dovolj o tem. Ne bodem dalje opisoval nehvaležnikov, ampak presretovati hočem to nečednost iz pedagogičnega stališča.

Žalibog, da se je vcepila nehvaležnost že tako globoko v otroško serce. Mladina ne pozna dobrot, ktere ji izkazujemo, zato jih tudi ne vé ceniti. Ona ne vé, koliko skerbi, koliko truda prizadeje starišem; ona ne vé, koliko jih veljajo njene potrebe, koliki dobrotniki so ji učitelji, i. t. d. Zato jih ne zna ceniti, zato jim je nehvaležna.

Kaj je storiti? Povejmo mladini, povejmo ji stokrat, trobimo ji tisočkrat na ušesa, da smo mi njeni največi dobrotniki, da brez nas, brez naše pomoči, ne premore nič, da je vse, kar je, dosegla le z našo pomočjo.

Ali ni to napačno? slišim vpraševati. — Ni napačno. Kako nam bode drugače hvaležna mladina! Ali ni to baharija? — Ni, kdo bi se neki bahal otrokom! To je le gola resnica, katero jim pripovedujemo, in resnica se sme vedno govoriti.

Kdor zna ceniti dobrote, ta spoštuje onega, ki mu jih je podelil, ta ga uboga. Odkar ravno izhaja ona malomarnost, ona neubogljivost otroška, ktera tako hudo žali, tako žalostí sercé starišev! Njen vir je pač iskati v tem, da otroci ne poznajo tega, kaj so jim storili dobrega stariši. Ne smemo se čuditi, ako beremo pogosto ali slišimo, da je ta ali oni sin otokel svojega očeta, da se je celo tako daleč pozabil, da je umoril ono, ki ga je nosila pod srcem, ki mu je dala življenje, gojila ga in redila. Ne čudimo se takim dogodkom. Oni izvirajo le iz nehvaležnosti otroške.

Da bode otrok ložje izpoznal naše dobrote, ne izkazujmo mu jih v preobilni meri. Odtegnimo mu v časih kaj, dajmo mu tudi okušati grenkobo življenja, mešajmo v odgoji med s pelinom. Otrok je n. pr. navajen zajuterkovati zjutraj ob sedmih, pustimo ga sem ter tje čakati zajuterka do osmih. Če bode imel vedno o pravi uri zajuterk, si bode mislil, da mora to tako biti; ali zdaj bo vedel, da je to le odvisno od starišev. Izprevidil bode celo, da je lahko brez zajuterka, ako mu ga mati skuhati neče.

Nekteri stariši imajo navado, da dajó otrokom o posebnih priložnostih n. pr. ob nedeljah par krajcarjev za poboljšek. Ti naj izpuste par nedelj, ter mu naj ne dajó nič. Ako so ga navadili na to, da dobí vsako nedeljo kaj, se bode takoj mislil, da mora to tako biti, da ima poseben privilegij na to darilo. Naposled ne bo celo nič več mislil, od kod prihaja ta denar, ampak vzal ga bode vselej kot kakov tergovec za blago. Ali ako izostane to nekaj časa, mu bode prišlo gotovo na um, da ni to nikakov privilegij, da izvira to darilo le iz dobrotljivosti starišev; in ako dobóde prihodnjič zopet kaj, znal bode to bolje ceniti, nego prej.

Sploh moram omeniti, je to velika napaka, dajati otrokom denarja; a v nekterih slučajih, — kakor sem dokazal zgoraj — zna služiti to tudi v pospeh dobre odgoje.

Kakor povsod, tako moram tudi tu povdarjati: naj bodo stariši otrokom sami v izgled hvaležnosti. Naj omenim na tem mestu neko povest, ki stoji v drugem berilu za ljudske šole z naslovom „Rjuha“. „Z nekovim starim možem sta njegov sin in njegova sinaha gerdo ravnala. Mučila sta ga tako, da se je moral podati stari slednjič v siromašnico. Pred odhodom je prosil sina, naj mu pošlje dve rjuhi, in ta veli svojemu dečku, naj jih ponese tje. A ta se je mudil nekako predolgo pri hiši, zato ga vpraša njegov oče, kaj dela. In hude so besede, ki mu jih je odgovoril deček: „Skriti sem hotel eno rjuho, da mi ne bo treba

kupovati nove, kedar dojdete vi v siromašnico.“ — Ta povest je pač vredna, da si jo zapiše vsakdo z žarečim ogljem ne samo v možgane, ampak tudi v serce. „Kakor ti meni, tako jaz tebi.“

Omenil sem že prej, da so učitelji dobrotniki otrok. Naj gledajo stariši tudi na to, da so tem otroci ravno tako hvaležni za poduk, kakor njim. Naj ne govorijo nikdar kaj slabega o učiteljih v pričo otrok. Kaj hočem o tem reči? Zdelo se bode marsikomu, da delam propagando za učitelje. Oj ne. Poskušajte govoriti slabo o učiteljih, napeljujte otroka do nehvaležnosti, učite ga zaničevati učitelje. A smem vam potem tudi prokrovati, da bode vam tudi nehvaležen, da bode vas tudi ravno tako zaničeval, znabiti še bolj, nego učitelja. In znabiti se bode pripetilo celo, da bode otrok zaničeval vas, — a do učitelja bode kazal še tem večje spoštovanje. Prerado se zgodi v življenji to, kar pravi pregovor: „Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade“.

Pomislimo h koncu, da so celo marsiktere živali hvaležne človeku za dobrote. Spominjajte se na leva, kteremu je izderl nekov služenj tern iz noge, in ko so ga potem vergli pred leva, da bi ga raztergal, mu ni storil nič žalega. Čemú bi se moral pustiti človek sramotiti neumni živini! Čemú naj bi se ne ločil on, — podoba božja v ničemer od nje! —

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Krškega.** (O ustanovljenji podporne zaloge za revne učence na tukajšnji meščanski šoli.) Vsaka dobrotá naj se dobro in hvaležno uporabi. To je gotovo dober nauk, ki ima brez dvombe v vsakem slučaju veljavo. Novo meščansko šolsko poslopje, zidano in darovano po blagorodnem gospodu Martinu Hočevarju, tem velikem šolskem prijatelju, je ne samo velikanski dar, ampak tudi velika dobrotá. Ali drugo vprašanje je, če se more ta dobrotá dobro uporabiti. Do zdaj, v teh kratkih letih obstanka nove meščanske šole, deloma to še ni bilo mogoče, deloma pa se morebiti tudi ni poskušalo. Kakor drevo še le kasneje sad rodi, in ne koj potem, ko je bilo usajeno, in kakor je le tedaj prav rodovitno, če ga sadjerejec dobro in umno oskrbljuje; ravno tako bode tudi novo, lepo šolsko poslopje in učilnice (4razredna ljudska in 3razredna meščanska šola), ki so v njem, le tedaj sad rodile, ako se bode ljudstvo te velike dobrote plemenitega g. Hočevarja posluževalo. S kratko rečeno. Veliko šolsko poslopje v Krškem bode le tedaj potreben pomen in zadostno veljavo imelo, ako bode lepo število ukaželjne mladine noter in ven hodilo. Za tem grmom pa je ravno zajec skrit. Od kod namreč dobiti dovoljo šolskih otrok za 7 razredov, ko ima malo Krško mesto z okoliškimi otroci vred komaj za 3 razrede dovolj učencev? Ali morebiti iz bližnjih far, iz Leskovca in iz štajerskih občin (Videm in Rajhenburg)? Težko, kajti ti kraji imajo že svoje šole s precej veliko razredov, a še za višje učenje imajo le redki stariši in otroci veselje. —

Ali poglavitni vzrok, da dolenski kmetje, od katerih bi tukajšnja šola največ gojencev pričakovati imela, ne pošiljajo svojih otrok le-sem, je poleg

raznih družih vzrokov revščina. Če hoče kmet svojega otroka v mesto v šolo dati, stane ga to na leto od 120 do 150 gld. Koliko pa je dolenjskih kmetov, kateri bi to na lahek način zmogli?! Ako hočemo torej ustanovljeno šolo vzdržati za daljne čase, — kar je gotovo zelo važno in za omiko ljudstva potrebno — ako hočemo torej zunanjstkih učencev privabiti; ponuditi jim moramo raznih podpor. Letos imamo mnogo več učencev, nego lani. Ali kako smo to dosegli. Največ s podporami, katere učenci zauživajo pri tukajšnjih meščanih in uradnikih, posebno pri gospodu Hočevarju in veleč. kapucinskem samostanu. Za zdaj je to dober pripomoček, a za vse bodoče čase ne. Za trajno vzdržavanje šole treba je vstvariti precejšnjo zalogo (fond), iz katere bi dobivali učenci stalne letne podpore ali štipendije (n. pr. kacij 10 po 100, 15 po 50 gld. na leto). Za ustanovo take zaloge utegne morebiti ustanovitelj šole in pa šoli najudanejši denarni zavod na Kranjskem — kakor se je nadjati — še največ storiti. Ali v ta namen naj bi vsi p. n. šolski prijatelji po svoji moči nekoliko pripomogli. Namen teh vrstic je ravno ta, da se v tej zadevi podpisano šolsko vodstvo z najuljudnejšo prošnjo obrača do vseh šolskih in narodnih prijateljev na Kranjskem in na bližnjem Štajerskem, posebno pa do dobrotnikov v Krškem okrajnem glavarstvu, in zlasti še v našem malem mestecu, kjer naj bi g. uradniki in meščani morebiti v malih mesečnih doneskizh izvolili dobro stvar podpirati.

Vodstvo 3razredne meščanske šole v Krškem 13. novembra 1879.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** Odborova seja je bila 6. p. m. G. M. Rant, učitelj v Premu, je poslal obširen spis o »mrčesih«, ki se ima pregledati in vverstiti poučnemu berilu, tudi se naroča g. Rantu, da pošlje prošnjo, po njim izdelano zaradi posojilnega plačevanja učiteljskih plač, da jo odbor izroči na dotično mesto.

Tajnik Močnik poroča, da je »Zemljepisna začetnica« in »Podučno berilo« uže pošlo. Sklene se, da se ima obojega še po 100 iztisov pripraviti, da se ustreže naročnikom.

Na pismo g. Linharta, predsednika »Krain. Landeslehrer-Verein«, ki je vsled nekaterih izjav g. Lapajmeta iz Kerškega pismeno prašal g. Govekarja, predsednika slov. učit. društva, hote li kateri udje slov. učit. društva pristopiti v »Krain. L. Verein«, in pod kakimi pogoji, odgovorilo se je, da take določitve spadajo v področje občnega zbora (§. 10. l. d e). Samo ob sebi se pa razumeva, da je svobodno vsacemu pristopiti društvu, do kterega ima simpatije.

Prihodnja odborova seja bode **4. t. m. ob 1½ uri**. Na dnevnem redu bode predlog odbornika g. Tomšiča, namreč: Razgovor o učiteljskem listu z ozirom na »Učit. Tov.« Vljudno Vas vabimo!

— **Dr. Močnik in profesor Lavtarjeva metoda pri poučevanju v aritmetiki.** (Dalje.) Pri seštevanju nahajamo v L. aritmetiki vaje, katerim bi se pri površnem pogledu skorej smelo očitati, da so prelahke in take, katere spadajo v specijelno metodiko aritmetike in ne v aritmetiko samo. To bi bilo tudi opravičeno, ko bi bila aritmetika namenjena za učence, ki so se že seznanili z njenimi elementi, kakor n. pr. učenci gornje gimnazije ali realke. Na takem stališču smo stali, preden smo dobili sedanji statut za učiteljišča, ker takrat so zahtevali od učencev, kateri so v učiteljišča sprejemali, dovršeno spodnjo gimnazijo ali realko; zdaj pa zahtevajo samo, da znajo računati s celimi števili in ulomki, in praktično računanje po sklepnem načinu (Schlussmethode). Učence za učiteljišča dobivamo torej navadno iz ljudskih šol in včasih iz takih, katere imajo prav malo razredov, ž njimi mora pa učitelj takó govoriti, da ga razumé. Težavnih vaj tudi statut sam ne zahteva, ker v njem beremo: »Oso-

bito je treba na to misliti, da postane računanje s posebnimi števili razumljivo; računanje z običnimi števili je treba z ozirom na to namero gojiti.

Pa poglejmo te vaje, preden dalje govorimo.

»Kaj se pravi število 3 k številu 4 prištejati? Kako imenujemo števili 3 in 4?*) Odgovóri na ta vprašanja še za te-le pare števil: 5 in 2, 7 in 8, 6 in 3, m in n«. Res je, da zahtevajo tudi pri pouku iz aritmetike za višje šole, naj učitelj vse najpred pojasni na posebnih primerih, preden preide na občne, in vendar ne sprejemajo teh primerov v knjigo. Takó n. pr. piše Frischauf v svojem predgovoru k občnej aritmetiki: Die Lehrer mögen namentlich die Artikel 1, 12—14, 26—29 etc an zweckmässig gewählten Beispielen erläutern — wie überhaupt eine z weimalige Durchführung der meisten Beweise zuerst an speciellen Beispielen und dann erst allgemein dem Unterrichte recht förderlich sein dürfte; in on nima v svojej knjigi takih posebnih primerov. Iz tega stališča bi se dala taka vprašanja v knjigi zavreči. — Vendar nahajamo jednaka vprašanja pri Villicusu, ko izdelava tako stvarino, da jo ponavlja; podobne so tudi vaje, katere nahajamo v fiziki, spisal Kauer. Vsem takim vajam bi se smelo reči, da so nepotrebne za knjigo, ker jih učitelj sam lahko stavi, če tudi niso v njej. Pa kateri učitelj nij pisatelju take knjige hvaležen, ker mu je stvarino tako lepo uredel?

Vaje, kakoršne smo v gorenjem omenili, imajo pa še drugo namero; in zarad té se ne smejo na nobeden način izpustiti. One vadijo prihodnjega učitelja v tem, kar pozneje sam dela. On mora n. pr. govoriti o pojmih »seštejati, seštevanci« i. t. d. Kako pojasni te pojme? On napiše na desko take naloge:

Seštevaj števila:

32	43	61
53	56	38

pojasni na njih pravilo za seštevaje in seznanj učence s tehničnimi izrazi tako-le:

Izračunali ste, koliko števili 32 in 53, 43 in 56, 61 in 38 skupaj znesete. Ako izračunavamo, koliko števili 32 in 53 skupaj znesete, jih seštevamo. Ravno takó govori učitelj od števil 43 in 56, 61 in 38, in potem abstrahuje t. j. prehaja na obče z besedami: kedar izračunavamo, koliko dve ali več števil skupaj znese, seštevamo. Katera števila ste seštevali? 32 in 53, katera še? 43 in 56, katera še? 61 in 38. Števila, katera seštevamo imenujemo seštevance. In v takem smislu nadaljuje. Učitelj ljudske šole mora torej tudi prehajati iz posebnega na obče, o čemur se bomo pozneje še večkrat prepričali; akoravno ne rabi občnih števil. Zato se pa morajo vaje v aritmetiki za učiteljska tudi na to ozirati. Take vaje nahajamo v L. aritmetiki iz istega uzroka n. pr. pri odštevanji, množenji i. t. d. Ako bi se pa kedó vendar ne mogel ž njimi sprijazniti, potem naj jih pa izpusti, kar je pripravnoše, kakor jih narejati.

(Dalje prih.)

— **Orglarska šola „Cecilijinega društva“ v Ljubljani** šteje letos 24 učencev; 21 iz domače, 1 iz lavantinske, 1 iz krške škofije in 1 iz goriške nadškofije. Na novo je vstopilo 7 učencev (med njimi je 1 opravljal uže 5 let orglarsko službo), lani sprejetih 10, tretje leto pa obiskuje šolo 7 učencev. Upati smemo, da bodo ti zadnji koncem leta dobro poučeni zapustili nam potrebni zavod. Naj še opomnimo, da dva izprašana in za orglarsko službo sposobna orgljavca lanskega leta čakata službe. Ako je kje kako mesto prazno,

*) Na tem mestu je sledeča vaja pri tisku izpadla, kar je L. pri popravljanji prezerl.

lahko kmalu nastopita; z napisi do njih (vsled dogovora) vredništvo »Cerkvenega glasbenika« lahko in rado postreže. »Nov.«

— **Orglavcem** za božične praznike priporočamo 5 Božičnih pesem, postavil za petje g. Leopold Cvek, znan skladatelj cerkvenih pesem. Dobivajo se pesmi pri g. Gerberju in veljajo 30 kr. »Solo«, ki se poje v teh pesmih, se spremlja z orglami, drugo je postavljeno za 4 glasove.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Šolski okraj v Postojni. Na Irazredni ljudski šoli v Vremu, učit. služba, l. p. 450 gl.; do 15. decembra.

Na rudniški šoli v Idriji, učit. služba, l. p. 500 gl., djav. priklade 100 gl. in druga s 450 gl., l. p. 90 gl., dj. priklade. — Z obojo službo je zvezanih razun letnih plač in dj. priklade, ki se pa v pokojnino ne ušteva, šest petletnih doklad po 40 gl., ki se štejejo od prvega stalnega umeščenja; učitelji so v X. služb. redu derž. vradnikov, vendar zato nimajo kakih posebnih užitkov. Učiteljem se po mogočnosti daje tudi naturalno stanovanje, da puste polovico djav. priklade, tudi zemljišča se jim dajo pod dobrimi pogoji v najemščino, a more se jim to preklicati. Prošnje v 4 tednih pri ravnateljstvu c. k. rudnika v Idriji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Janez Bozja, definitiven učitelj v Polhovemgradu, in gdč. Johana Cvek, definitivna učiteljica pri D. M. v Polji. G. Jožef Bele, poprej v Šmartnem p. L., sedaj pa nekaj časa v Višnigori, podučitelj na mestnih šolah. G. France Spintre, poprej v evangeljski šoli v Ljubljani, v Kočevje. Spraš. učit. kand. gdč. Marija Lasnik, učiteljica v zavodu Huth. G. France Kranc, dosihmal začasno v Verbovem, v Postenje. G. Leopold Punčuh iz Košane v Col (zač.). G. Oton Dietz, začasno v Budanjah, v Sturijo. G. Filip Kete, pomož. učitelj na Colu, v Zagurije. Gdč. Marija Negovetič, spraš. učit. kand., začasno v Postojno. Gdčni. Alfonza Šustersič in Marija Bohinec, spraš. učit. kand., v Ternovo in druga v Hrenovice. — V šolskem okraji Postonjskem so bili umeščeni pomožni učitelji g. g.: Janez Bajec iz Hrenovic v Budanje, France Stele iz Ternovega (Dorneg) v Tern, Henrik Likar, bivši v 3. razredu učiteljsišča, v Knežak, Anton Pegan iz Podrage v Planino, Jožef Ramroth iz Postojne v Spodnji Semon, Jožef Miselj iz Postenj v Verbovo. — † Umerl je v Idriji 12. novembra t. l. g. Ignaci Božič, roj. 15. julija 1841 v Idriji, slovesen pogreb je bil 13. p. m. N. v m. p! »Schltzg.«

Ravnokar je prišlo na svetlo in se dobiva v **R. Milic**-evi tiskarni v Ljubljani:

MISSA SANCTI JOANNIS,

comp. Rob. Burgarell.

Op. 10.

Cena: Partitura in štiri glasi 1 gl. 20 kr.; štiri glasi posebej 60 kr. Po pošti pod križnim zavitkom 5 kr. več.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**